

HUGYIK ANDRÁS

A Szovjetunió felbomlása után kialakult helyzet az utódállamokban

Nemzetállam-építés a szovjet utódállamokban

A hatékony posztszovjet nemzetállam-építést a volt Szovjetunió föderalista jellege megkönnyítette.

A volt tagköztársaságok saját határokkal rendelkeztek, amelyek számukra sokszor kedvezőbbek voltak, mint Oroszország számára. (Ennek a ténynek és a tagállamok függetlenné válásának végeredménye lett, hogy közel huszonöt millió orosz nemzetiségű személy külföldi fennhatóság alá került). A szovjet tagköztársaságok jól kiépített államhatalmi és igazgatási struktúrákkal is rendelkeztek, az oktatás vonatkozásában pedig saját akadémiai és nemzeti egyetemeik voltak. Összességében *„intézményi szempontból ez kedvezőbb helyzetet jelentett, mint amilyenben sok régi brit, francia vagy portugál gyarmatnak kellett elkezdenie az önálló, független állam építését.”*¹

A nemzetállam-építésnek a posztszovjet államokban különböző identitásdimenziói voltak. A baltiak a két világháború közötti államiságukat

---

¹ Halász Iván: A Szovjetunió felbomlása és a posztszovjet államépítés.

Forrás: <https://orszagut.com/kozelet/szovjetunio-felbomlasi-es-a-posztszovjet-allamepites-2115>

Letöltés ideje: 2025.11.13.

igyekeztek feltámasztani (a lettek például visszaállították az 1922. évi alkotmányukat), a többiek viszont nem tudtak ilyen előzményekre alapozni, hiszen többségük a szovjet korszakban jött létre. A középkori állami előzményeket is felmutatni tudó grúzok és örmények kivételt képeztek. Számukra, Azerbajdzsánnal együtt, az 1918 és 1921 között létezett függetlenségük, illetve akkori államépítésük tapasztalatai jelentettek inspirációt, de a szovjet korszak tényeit ők sem hagyhatták figyelmen kívül.

Az ukránok részben a 9. században létrejött Kijevi Ruszban, részben a Bohdan Zinovij Mihajlovics Hmelnyickij (1593/1595–1657) nevével fémjelzett kozák hagyományban találták meg gyökereiket.

A beloruszok kezdetben próbálkoztak az 1918-ban született rövidletű államiségük újra gondolásával, azonban Aljakszandr Rihoravics Lukasenka (1954–) hatalomra kerülése után inkább felvállalták szovjet múltjukat.

A közép-ázsiai vezetők a szovjet örökség mellett a régmúltban is kezdtek támpontokat keresni. Üzbegisztánban kibontakozott a XV. századi hódító, Timur Lenk (1336–1405) kultusza. A kazahok és a kirgizek a XVII–XVIII. századi államépítési kísérleteikben találták meg államiségük előtörténetét. Türkmenisztánban, az egykori kommunista párt főtitkára, a függetlenné vált ország vezetője, Saparmyrat Ataýewiç Nyýazow (1940–2006) leegyszerűsítette az identitáskeresés kérdését: türkménbasiként saját magát állította az államépítés középpontjába.

Meg kell jegyezni, hogy a Szovjetunió időszakában szinte valamennyi tagállam rendelkezett saját vezető politikusi réteggel, amely szinte mindenhol sikeresen átmentette hatalmát. Részben ez is elősegítette a viszonylag békés átmenetet, a független nemzetállamok létrejöttét és stabilizálódását.²

---

² Halász Iván: i.m.

Eltérő nemzeti fejlődési irányok

Ha megvizsgáljuk a Szovjetunió felbomlása után létrejött tizenöt állam fejlődését, egyértelművé válik, hogy politikai és geopolitikai útjaik élesen elváltak, fejlődésük széles skálán rajzolódik ki. A skála egyik végén a balti államok (Észtország, Lettország, Litvánia) gyorsan integrálódtak a nyugati világba: 2004 óta demokráciák és az Európai Unió (EU), valamint az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organization-NATO) tagjai, 2025-ben pedig Ukrajna Moszkvával szembeni keményvonalas támogatóinak élére álltak.

A paletta másik végén Fehéroroszország maradt Oroszország legközelebbi szövetségese, amely 2020 óta szinte államközösséget alkot az Oroszországi Föderációval. Minszk még szuverenitásának egy részét is feláldozva az orosz atomfegyverek telepítését is elfogadta területén.

E két pólus között hibrid utak konstellációja található. Ukrajna a legélesebb szakadást szimbolizálja Oroszországtól: két demokráciapárti forradalom (2004, 2014) után, de különösen a 2022-es orosz invázió óta Kijev visszafordíthatatlanul szembekerült Moszkvával. A túlélésért vívott háború közepette Ukrajna szilárdan Európa-orientált nemzetként érvényesítette magát, miután megszerezte az EU-tagjelölt státuszt, és szoros együttműködést alakított ki a NATO-val. A szomszédos Moldávia hasonló úton halad: Maia Sandu (1972–) reformista elnöksége alatt a nyugati orientációt választotta, annak ellenére, hogy jelentős belső nyomás nehezedett a moldovai vezetésre az oroszbarát régiók részéről (Transznyisztria, Gagauzia).

A Dél-Kaukázus kontrasztosabb képet mutat. Georgia/Grúzia a 2000-es években a Nyugat-barát orientáció előfutára volt, most viszont belpolitikai turbulenciával küzd. Míg lakossága nagyrészt az EU-hoz való csatlakozásra törekszik, és erőteljesen tiltakozik minden autoriter megnyilvánulás

ellen, a kormányzó párt továbbra is kétértelmű, az Európa-barát retorikát Moszkva felé békülékeny gesztusokkal ötvöző politikát folytat.

Örményország, amely biztonsági és gazdasági okokból minden más utódállamnál erősebben kötődött Oroszországhoz, szembefordult Moszkvával mivel a hegyi- karabahi háborúban nem kapta meg a várt orosz katonai támogatást. Miután 2020-ban gyors vereséget szenvedett a Törökország támogatta Azerbajdzsántól, Jereván távolodik Oroszországtól, felfüggesztette tagságát a Kollektív Biztonsági Szövetség Szervezetében, új biztonsági garanciákat keres Nyugaton, hatalmas fegyverüzletet köt Indiával, miközben továbbra is lassan halad a békemegállapodás aláírása Bakuval. Figyelemre méltó, hogy a két dél-kaukázusi állam már Oroszország nélkül, az Egyesült Államok közvetítésével tárgyal a békemegállapodásról, ami az azerbajdzsáni többvektoros külpolitika (de legalábbis az orosz vektor) feladását, az örmény biztonságpolitika kiútkeresését, Oroszország jelentősen csökkenő regionális befolyását és a térségbeli amerikai szerepvállalás ki-terjesztését tükrözi.

Az erősen szereptévesztő Azerbajdzsán erősíti stratégiai partnerségét Ankarával és Iszlamabaddal, olajvagyonára és az örmények felett aratott katonai győzelmeire támaszkodva feltörekvő kaukázusi hatalomként pozicionálja magát, miközben módszeresen rombolja kapcsolatait az azeri mezőgazdasági termékek legfőbb felvevő piacával, Oroszországgal.

Közép-Ázsiában az öt volt szovjet tagköztársaság finom egyensúlyozással halad előre. Kazahsztán és Üzbegisztán, mint regionális nehézsúlyú hatalmak, viszonylagos autonómiát élveznek Moszkvával szemben, erősítik partnerségüket Kínával, Törökországgal és a Nyugattal anélkül, hogy szakítanának Oroszországgal. Kirgizisztán és Tádzsikisztán, amelyek kisebbek, és gazdaságilag és katonailag erősebben függenek Oroszországtól, továbbra is Moszkvához kötődnek, bár szívesen fogadják a kínai befektetéseket és a nemzetközi segílyeket. Türkmenisztán, mint a legelszigeteltebb régióbeli ország, folytatja haladását az „állandó semlegesség” útján, a gázt

azonban bárkinek eladja, aki megveszi (többnyire Kínának), miközben elkerül minden kötelező érvényű szövetséget.

Így, több mint harminc évvel a Szovjetunió összeomlása után, a poszt-szovjet térség már nem monolitikus: teljes értékű nyugati demokráciákat (4, 8, 9), nyugati orientációjú országokat (10, 14), független (1, 2, 5, 11) és Moszkvával szoros kapcsolatokat fenntartó autoriter rezsimeket (3, 7, 12), Moszkvával szövetséges, de viszonylag autonóm külpolitikát folytató országokat (6, 15) és el nem kötelezett, új utat kereső államokat foglal magában (13).³

1. számú kép

Posztszovjet államok térképe: 1. Örményország 2. Azerbajdzsán 3. Fehéroroszország 4. Észtország 5. Grúzia 6. Kazahsztán 7. Kirgizisztán 8. Lettország 9. Litvánia 10. Moldova 11. Oroszország 12. Tádzsikisztán 13. Türkmenisztán 14. Ukrajna 15. Üzbegisztán.

³ Aubin, Lukás: What Geopolitics for the Post-Soviet Space in 2025?

Forrás: <https://www.iris-france.org/en/what-geopolitics-for-the-post-soviet-space-in-2025/>

Letöltés ideje: 2025.11.13.

A rendőrség reformja mint kulcsfontosságúvá tényező az új nemzetállamok belső helyzetének megszilárdításában

A reformok célja, a végrehajtásukat nehezítő tényezők

A Szovjetunió felbomlása után a függetlenné vált utódállamokban a szervezett bűnözés próbálta az állam gyengesége miatt keletkezett biztonsági űrt betölteni, ezért az ellene való küzdelem prioritássá vált. Ez a feladat a régi, szovjet érából örökölt rendvédelmi szervekre hárult. Belőlük kellett a bűnüldözésért és a közbiztonságért felelős demokratikus intézményeket létrehozni. A szocializmus feladásával a függetlenné vált utódállamoknak alapvetően kellett megváltoztatniuk a rendőrség szerepét. Az állami ellenőrzés eszközéből a polgárok biztonságát garantáló professzionális intézményt kellett létrehozniuk a jogállamiság követelményrendszerének (törvényesség, átláthatóság, szakmaiság, elszámoltathatóság, civil kontroll, nyilvános és pártsemleges működés, közbizalom) szem előtt tartásával.

A reformok végrehajtását több tényező is nehezítette. A posztszovjet rendőri erők több utódállamban megtartották korábbi szemléletüket, struktúráikat, vezetői állományukat, vezetési rendszerüket, és továbbra is hatalmas, militarizált, átpolitizált intézményként akartak működni. Számos országban az új politikai elit a rendvédelmi erőket saját érdekeinek szolgálatába állította, ami a rendőrségen belül állandó politizáláshoz, a pártsemlegesség elutasításához és belső korrupcióhoz vezetett, aláásva ezzel az éppen beinduló demokratikus reformokat.

A rendőrség mint intézmény a reformokkal szemben az egyik legellenállóbb állami intézménynek bizonyult, és gyakran ellenezte a rendeltetése és feladatköre megváltoztatására irányuló erőfeszítéseket. A modern rendőrség létrehozásáért folytatott küzdelem során nehéz volt megtalálni az állam kényszerítő erejének jogos alkalmazása és a polgárai számára szolgálattóként betöltött szerepe közötti új egyensúlyt.⁴

---

⁴ Shelley, Louise: Post Soviet Organized Crime: A New Form of Authoritarianism.

Forrás: https://tracc.gmu.edu/wp-content/uploads/2022/03/Post-Soviet-Organized-Crime_A-New-Form-of-Authoritarianism-1996.pdf

Az utódállamok rendőrségi reformjainak eredményei

A Szovjetunió összeomlását követően, a belpolitikai bizonytalanság miatt az utódállamok rendőri erőit az alacsony szintű hivatástudat, a megkopott szakmai etika és komoly erőforrásválság jellemezte, beleértve a bérek késedelmes kifizetését és a tapasztalt tisztek tömeges elvándorlását. Ehhez társult a bűnözés drámai növekedése és a szervezett bűnözés terjedése, amely gyakran beszivárgott a gyenge és korrupt állami struktúrákba. Az 1990-es éveket állandó intézményi instabilitás jellemezte, új rendvédelmi szervezetek jöttek létre és szűntek meg, de nehezen alkalmazkodtak az új társadalmi és gazdasági környezethez. A szovjet örökség (a korrupció, az elszámoltathatóság hiánya, az autoriter tendencia, miszerint a rendőrség az államot szolgálja az állampolgárok helyett, az emberi jogok gyenge érvényesítése) még ma is létezik. A reformokat az utódállamok új rendőri felsővezetői is gyakran szkepticizmussal fogadták, azzal érveltek, hogy a reformok felszínesek, és nem hoznak kézzelfogható eredményeket. Egyes helyeken a rendőrségnek a szolgáltatás-orientált modell felé való elmozdulására irányuló kísérletei átmenetileg le is álltak.⁵

A posztszovjet államok rendőrségi reformjai különböző eredményeket hoztak. Egyes országok, mint például Grúzia, átfogó korrupcióellenes és kapacitásfejlesztő programok révén sikereket értek el, míg mások, például Kirgizisztán korlátozott előrelépést mutattak a politikai elit kompromisszumra képtelen magatartása miatt. A reformok néhány céljának (pl. a parlamenti kontroll kialakítása, az emberi jogok tiszteletben tartása, a szolgáltatás-orientált szervezet megteremtése) már a megértetése sem volt egyszerű, annak ellenére, hogy olyan partnerek segítették a reformok végrehajtását, mint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet

---

Letöltés ideje: 2025.11.13.

⁵ Marat, Erica: Policing Public Protest in Central Asia.

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/270683164_Policing_Public_Protest_in_Central_Asia

Letöltés ideje: 2025.11.13.

(EBESZ), az EU és az Amerikai Egyesült Államok. A siker mindenütt nagymértékben függött a politikai elit valódi akarától és a reformokkal szembeni ellenállás leküzdési képességétől.

A szovjet utódállamok rendőrségi reformjainak bemutatása *A rendőrség reformja a balti államokban*

A balti országokban a rendőrségi reform magában foglalta a posztszovjet rendőri erők átalakítását és modernizálását, valamint az intézményi kapacitás bővítését az új bűnüldözési kihívásokhoz való alkalmazkodás keretében. A későbbiekben a reformok erősebb, korszerűbb rendőrségi intézmények kiépítésére összpontosítottak, ami elsősorban a korrupció elleni harc hatékonyságának, valamint a gazdasági és pénzügyi bűncselekményeket felderítő egységek képességeinek bővítésére irányult. A további reformcélok közé tartozott még az emberi erőforrás (rendőri utánpótlás-nevelés) mennyiségi és minőségi mutatóinak javítása különös tekintettel a rendőrség reagáló és járőr egységeire, a közösségi tereken a rendőri jelenlét fokozása, a rendőrség elszámoltathatóságának növelése és a lakossággal való bizalomépítés. Utóbbi illetően tudatos erőfeszítések történtek a rendőrség és az általuk szolgált közösségek közötti kapcsolat javítására olyan közösségi rendészeti kezdeményezések révén, amelyek növelik a rendőrség elérhetőségét és tevékenységének átláthatóságát. A napjainkban is zajló reformok gyakran konkrét bűnözési problémákat céloznak meg, például a családon belüli erőszak elleni fellépést vagy az általános közbiztonsági helyzet javítását. Lettország például a családon belüli erőszak csökkentésére összpontosít, és az Isztambuli Egyezményt használja jogi és finanszírozási keretként.

Érdekes, hogy a balti államoknak általában voltak követendő, nemzetközileg elismert rendészeti modelljei, saját reform stratégiái, megvoltak a saját reformprioritásaik. Észtország azonban kivételt képez: a rendőrségi reform kidolgozásakor és megvalósításakor nem követett egyetlen, konkrét rendészeti modellt sem, a függetlenség kivívása óta mégis egyre javuló

bűnüldözési adatokat képes felmutatni. A reformok a balti országokban folyamatosak. Azonban a fejlődés ellenére továbbra is fennállnak olyan problémák, mint a személyi állomány létszámának elégtelensége és a folyamatos modernizáció szükségessége.^{6,7,8} A balti rendőrségi reformok jellemzőit országonkénti bontásban az összefoglaló táblázat tartalmazza.

Rendőrségi reformok a kelet-európai szovjet utódállamokban

A 2020-as erőszakos tömegmegmozdulásokat követően a belorusz hatóságok számos jogalkotási reformot fogadtak el, új büntető- és közigazgatási szabálysértési szabályokat vezettek be, kiterjesztették a halálbüntetéssel büntethető bűncselekmények körét, korlátozták a gyülekezési és egyesülési szabadságot, és a kiterjesztett megfigyelés révén széles körben befolyásolták a véleménynyilvánítás szabadságát. A biztonsági erők (nemzetbiztonsági szolgálat, különleges rendeltetésű rendőri erők és a belügyminisztériumi csapatok) feladatkörét bővítették. A rendvédelmi szervek demokratizálási folyamata leállt.⁹

---

⁶ Ginter, Jaan (2000): Legislation and Legal Policy V/2000: Criminal Policy Choices and the Reform of the Estonian Criminal Law.

Forrás: https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2000_V%20_79_criminal-policy-choices-and-the-reform-of-the-estonian-criminal-law#:~:text=The%20reformation%20of%20Estonia's%20criminal%20policy%20started,was%20not%20changed%20by%20the%201992%20reform.

Letöltés ideje: 2025.11.13.

⁷ Estonian Police.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Estonian_Police

Letöltés ideje: 2025.11.13.

⁸ Ukrainian Police Gain Lithuanian Expertise in Criminal Intelligence Reform.

Forrás: <https://www.euam-ukraine.eu/news/ukrainian-police-gain-lithuanian-expertise-in-criminal-intelligence-reform/>

Letöltés ideje: 2025.11.13.

⁹ Populations At Risk: Belarus.

Forrás: <https://www.globalr2p.org/countries/belarus/>

Letöltés ideje: 2025.11.13.

Moldáviában a rendőrség legújabb reformja a kormány egyik fő célkitűzésévé vált, amely alapvetően a rendőrségi munka hatékonyságának növelésére és a lakosság rendőrségbe vetett bizalmának erősítésére irányul. A 2016–2020-as ún. rendőrségfejlesztési stratégia célja olyan rendőrség létrehozása volt, amely valóban a polgárok érdekeit és igényeit szolgálja.

Az utolsó orosz rendőrségi reform célja többek között a rendőrség hatékonyságának javítása, a belső korrupció csökkentése és a bűnüldözés közmegejtésének javítása volt. 2011. február 7-én módosításokat hajtottak végre a rendőrségről, a büntető és a büntetőeljárás törvényekben. Ezek a módosítások 20%-os létszámcsökkenést, szervezeti átnevezést (az orosz rendvédelmi szervek megnevezését miliciáról policiára változtatták), jelentős béremelést, az intézményi finanszírozás központosítását és számos egyéb változást írtak elő. 2011 júliusában a Kreml törvényt fogadott el a rendőrök fizetésének megháromszorozásáról. A törvény emelte a rendőrségi nyugdíjat és az egyéb juttatásokat, új lakhatási támogatást vezetett be, megszüntetve a régi lakhatási támogatási rendszert. A reform eredményeként az orosz rendőrség olyan szövetségi szintű intézménnyé vált, amelynek finanszírozása teljes mértékben a szövetségi költségvetésből történik. (A régi rendszerben a közrendért és a kisebb bűncselekmények felderítéséért felelős rendőri szervek irányítása a regionális és városi hatóságok hatáskörébe tartozott, működésüket regionális költségvetésből finanszírozták és elsősorban a regionális kormányzóknak és nem a szövetségi rendvédelmi központnak tartóztak felelősséggel.) Módosult a rendőrség jogköre is: A rendőrség elveszítette azt a jogát, hogy egy vállalat pénzügyi és üzleti tevékenységének ellenőrzését elvégezze, vagy elvégzését megkövetelje. Továbbá a rendőrség már nem tarthat őrizetben egy állampolgárt egy órára csak azért, hogy kiderítse a személyazonosságát.

Az ukrán rendőrség átfogó reformját a majdani eseményeket követően 2015-ben indították. Bejelentésekor a reform kidolgozói két évet határoztak meg az ukrán rendőrség átszervezésére, a teljes rendvédelmi rendszer reformjának kivitelezésére pedig öt-tíz évet. Az átszervezés keretében a járőrözésért felelős rendőrségi szolgálatot teljesen átalakították, a majdani

események során kompromittálódott speciális rendőri alakulatokat pedig feloszlatták. Maga a reform magában foglalja a rendőrség elszámoltathatóságának és demokratikus felügyeletének erősítését, a bűnmegelőzés és bűnüldözés modernizálását, hatékonyabbá és átláthatóbbá tételét. A reform alapvető jellemzője az emberközpontú biztonsági megközelítés alkalmazása, amely származástól és nemzetiségi hovatartozástól függetlenül valamennyi állampolgár biztonsági igényeit kielégíti. A reform főbb területei:

- Az ukrán bűnüldözési gyakorlat hatékonyságának és demokratikus jellegének erősítése a jogállamiság és az Európai Unió szakmai követelményeinek szem előtt tartásával.
- Korszerű bűnügyi hírszerző rendszer kialakítása az EU Ukrajnai Tanácsadó Misszió (EUAM) támogatásával.
  - Közösségi rendészet.

A rendőrség demokratizálására irányuló reformok jellemzői a dél-kaukázusi államokban

Georgiában (Grúziában) a 2003-as rózsás forradalom után az egyenruhás rendőrséget gyakorlatilag feloszlatták, és nulláról újat építettek. Jelentős erőfeszítéseket tettek a korrupció elleni küzdelemben, beleértve a korrupcióban (valóan vagy vélhetően) érintett rendőrtisztek nagyarányú elbocsátását, különösen a közlekedési rendőrségtől. A rendőri fizetéseket jelentősen megemelték, a szakmai képzést fejlesztették, hogy professzionálisabb és szolgáltatás-orientáltabb rendőri erőt hozzanak létre. Ezek a változások egy szélesebb körű reformterv részét képezték, amely magában foglalta a gazdasági reformokat és különböző területeken az állami ellenőrzés fokozását is.

Örményországban a reformok fokozatosabbak voltak, a közösségi rendészeti kezdeményezésekre és a rendőrség szakmai munkájának fejlesztésére összpontosultak. Erőfeszítéseket tettek a korrupció kezelésére és a közbizalom javítására is, de jelentős eredményt nem tudtak felmutatni. A

rendőrképzés színvonalának javításában külföldi partnerek is segítettek. A reformok olyan kihívásokkal néztek szembe, mint a bármilyen változással szembeni ellenállás, a közvélemény rendőri erőszakról alkotott felfogása (miszerint ez normális rendőrségi eszköz), valamint a mélyen gyökerező korrupció kezelésének bonyolultsága. Jelentős, pozitív változásokat tükröz azonban „*Az Európai Parlament 2023. március 15-i állásfoglalása az EU és Örményország közötti kapcsolatokról*”, amely „*tudomásul veszi az Örményország kormánya által az EU széles körű támogatásával végrehajtott ambiciózus rendőrségi reformokat, amelyek célja a biztonságosabb környezet megteremtése, valamint a lakosság és a rendőrség közötti bizalom növelése, továbbá különösen tudomásul veszi az új örmény járőrszolgálat létrehozását és a belügyminisztérium tervezett létrehozását*”.

Azerbajdzsánban a rendőrségi reform az „*Azerbajdzsán Köztársaság rendőrségéről szóló törvény*” 2002. december 13-i elfogadásával kezdődött. Ezt követően a Belügyminisztérium fogékonyabbá vált az Európa Tanács (ET) és az EBESZ javaslataira, az euro-atlanti rendőri gyakorlatok alkalmazására. Ennek ellenére a szovjet időszakbeli büntető igazságszolgáltatási és rendészeti örökség felszámolása még napjainkban is zajlik, az ország folyamatosan korrupciós kihívásokkal néz szembe, a demokratikus rendőrségeknél általánosan tapasztalható függetlenség és magas szintű szakértelem hiányzik. Ennek tudható be, hogy az azerbajdzsáni rendőrségi reform magában foglalja a rendőrség modernizálására, a rendőri szakmai munka hatékonyságának javítására és az európai normákhoz való igazodásra irányuló erőfeszítéseket nemzetközi szervezetek és külföldi partnerek bevonásával. Kiemelt célkitűzések a közösségi rendészet, az emberi jogok védelme, a korrupció elleni küzdelem és a készségek fejlesztése olyan területeken, mint az illegális munkaerő-kereskedelem elleni küzdelem, valamint a közrenddel kapcsolatos kihívások kezelése.¹⁰

---

¹⁰ Council of Europe, Directorate of Programme Co-ordinator. Azerbaijan 2025.

Forrás: [https://www.coe.int/en/web/programmes/azerbaijan#{%2278218723%22:\[1\]}](https://www.coe.int/en/web/programmes/azerbaijan#{%2278218723%22:[1]})

Letöltés ideje: 2025.11.13.

A rendvédelmi szervek reformjának tapasztalatai a közép-ázsiai poszt-szovjet köztársaságokban

Az utóbbi három évtizedben a közép-ázsiai szovjet utódállamok rendőrségei a legláthatóbb állami szervekké váltak. Ugyanakkor a szovjet időszakhoz képest jobban elidegenedtek a társadalomtól. A rendőrség a nyilvános helyeken mindenütt jelen van, különösen a városokban, jelenlétével emlékeztetve az állampolgárokat a kényszerítő és büntető közrendre. Néhol kiterjedt, szervezett, törvénytelen bírságolási gyakorlatot folytatnak ma is.

A 2000–2010-es években a közép-ázsiai utódállamok kormányai a növekvő számú kormányellenes tüntetésekre reagálva arra törekedtek, hogy a rendőrség, mint a legszélesebb körben jelen lévő állami intézmény, képes legyen megelőzni és kezelni minden olyan tiltakozást, amely a helyi vagy országos szintű vertikális hatalmi kereteket megkérdőjelezné.

A rendfenntartás átalakításának irányai azonban a közép-ázsiai országokban eltérőek voltak, attól függően, hogy a nemzeti rendőrség működését a két meghatározó tényező közül melyik befolyásolta erősebben – az, hogy a tömegmegmozdulások megelőzését helyezték előtérbe, és ezért új intézményeket hoztak létre, vagy a rendfenntartó erők átvették más állami intézmények feladatkörét és/vagy a rendőrség néhány funkcióját más állami intézményhez telepítették, vagy az, hogy az állam a rendfenntartó erői révén elsősorban erőszakkal kívánta kezelni a demonstrációkat, lehetőleg az emberi jogok látható megsértése nélkül (kapacitásbővítés, speciális képzés biztosítása).

Amikor a politikai akarat találkozott az állam gazdasági és adminisztratív erőforrásaival, akkor a prevenció intézkedések kerültek előtérbe. Amikor azonban nem voltak elegendő források, akkor nemzetközi támogatást kértek a rendőrségi reform végrehajtásához, beleértve a nem engedélyezett demonstrációk kezelését, a korszerű tömegosztatási és rendfenntartási technikák elsajátítását. Ilyen jellegű nemzetközi segítségnyújtás révén kezdte meg Kirgizisztán és Tádzsikisztán a rendőrség kapacitásbővítését.

Kazahsztán és Üzbegisztán a prevenciót preferálta, és ennek megfelelően ma több kormányzati szerv vesz részt a rendfenntartásban, mint a szovjet időszakban. Kazahsztánban a kormány a rendőrség korábbi funkcióinak egy részét más minisztériumokhoz telepítette, a nemzetközi legjobb gyakorlatokat azonban igyekezett figyelembe venni.

Kirgizisztán és Tádzsikisztán eközben a rendőrségi reformok kapacitásbővítési feladatainak végrehajtásában, beleértve az illegális tömegdemonstrációk hatékony kezelését, nagymértékben támaszkodott mind a nemzetközi szakmai, mind a pénzügyi támogatásra, és nem ellenezte azt sem, hogy a támogatás előfeltételeként a rendőrök emberi jogi képzésben részesüljenek. Kirgizisztán és Tádzsikisztán példája is azt mutatja, hogy az autoriter vezetők megpróbálják felhasználni a nemzetközi segítséget a rezsimjüket fenyegető veszélyek hatékony megfékezésére.

Közép-Ázsia: A rendőrségi funkciók átalakulása 1991-től

	A rendőrség átvette más állami intézmények feladatait is	A rendőrség néhány funkcióját más állami intézmények vették át	Külföldi szakmai segítséget (képzés, tanácsadás) vettek igénybe	Külföldi pénzügyi és technikai segítséget (technikai eszközök átadása) vettek igénybe
Kazahsztán	V	V	V	
Üzbegisztán	V	V		
Kirgizisztán	V		V	V
Tádzsikisztán	V		V	V

A közép-ázsiai szovjet utódállamokban a belső rend biztosítása és az erőszak megelőzése érdekében a rendőrségnek széles körben meg kell figyelnie a lakosság demonstrációit szervező és koordináló szervezeteket és személyeket. Ez magában foglalja a rendőrség azon képességének javítását, hogy információkat gyűjtsön a lakosság, illetve a lakosságot képviselő

szervezetek szándékairól, és/vagy hozzáférjen más állami vagy magán szereplők által gyűjtött hasonló jellegű értesülésekhez.

A demokratikus kormányok számos hasonló információgyűjtési módszert alkalmazhatnak, amelyekkel szemben a legfontosabb követelmény az, hogy a nyilvánosság tudjon a lehetséges megfigyelésről, elfogadja annak indokoltságát, és potenciálisan meg tudja akadályozni a kormányt az antidemokratikusnak vélt gyakorlatok alkalmazásában. A közép-ázsiai rendőrsek két irányban változtatták meg az információgyűjtés módszereit.

Először is, kibővítették a megfigyeléssel kapcsolatos szervezeti illetékességi és hatásköröket. A rendőrség és a biztonsági szolgálat jogosult információkat gyűjteni a civil csoportokról, egyénekről és közösségekről akár közvetlen kényszerítő módszerekkel, például önkényes letartóztatással is. Az egyéb módszerek közé tartozik a lehallgatás, a célzott közvélemény-kutatás, valamint a csoportos eseményekről, például helyi tüntetésekről, vallási rituálékról és politikai mozgósítási erőfeszítésekről szóló adatok gyűjtése. Kazahsztánban és Üzbegisztánban fokozatosan fejlődtek a felderítési módszerek, és a rendőrségi megfigyelést számos intézmény és mechanizmus egészíti ki, beleértve a nemzetbiztonsági szolgálatokat, az ügyészséget és a védelmi minisztériumot.

Másodszor, az adat- és információgyűjtés a közösségi rendészet révén is történhet. Kirgizisztán és Tádzsikisztán ezt a megközelítést alkalmazta. Mindkét országban a nemzetközi támogató szervezetek a közösségi rendészeti programokat a demokratizálódás és közbiztonság elősegítésének részeként szervezték és finanszírozták a politikai stabilitás és a rendőrség és a veszélyeztetett közösségek közötti bizalom növelése érdekében. Bár a közösségi rendészet széles körben elismert módszer, amely a rendészetet közszolgálatnak tekinti, azonban meglehetősen vékony a határvonal a közösség és a politikai berendezkedés védelme érdekében cselekvő rendőrök között. Különösen az erősen autoriter országokban nagy a valószínűsége annak, hogy a nemzetközi segítségnyújtáson keresztül importált közösségi

rendészetet a politikai hatalom birtokosai saját hatalmuk erősítésére használják.¹¹

Türkmenisztánban az ország autoriter kormánya szoros ellenőrzést gyakorol a rendőrség felett. A 2016-ban bejelentett igazságszolgáltatási és rendőrségi reformot nem hajtották végre annak ellenére, hogy a reform szükségességét számos probléma igazolja:

- Nincs független civil szervezet, amely felügyelné a rendőrséget, és hiányzik a rendőrségi visszaélések független kivizsgálásaira hivatott testület is.
- Az emberi jogi szervezetek jelentései rendszeresen rávilágítanak a bűnüldöző szervek részéről a túlzott erőszak alkalmazására és az önkényes letartóztatásokra.
- A rendőrség funkciói felülvizsgálatra szorulnak, a nemzeti rendőrség csak a közrend fenntartásával és az útlevél-ellenőrzéssel foglalkozik, a Nemzetbiztonsági Szolgálat végzi a belső hírszerzést valamennyi területen, az előzetes nyomozásokat pedig az ügyészség folytatja le.

A posztszovjet államok bűnüldözésének jövőbeli kihívásai

A posztszovjet bűnüldözés és rendőrségi reformok jövőbeli kihívásai közé tartozik a belső korrupció elleni küzdelem, a rendőrségbe vetett közbizalom fenntartása, az új típusú bűncselekmények kezelése, valamint a rendőrség munkájába való politikai jellegű beavatkozás. A globális biztonsági kihívásokhoz való alkalmazkodás tovább bonyolítja a helyzetet.

Az eredményes bűnüldözés egyik fő akadálya még ma is a szovjet korszak. Részleteiben:

---

¹¹ Marat, Erica: Policing Public Protest in Central Asia. Woodrow Wilson International Center for Scholars. 2014. április.

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/270683164_Policing_Public_Protest_in_Central_Asia

Letöltés ideje: 2025.11.13.

- Elsősorban a dél-kaukázusi és közép-ázsiai utódállamok esetében a rendőrségi korrupció és a rendőrség hatékony demokratikus felügyeletének hiánya továbbra is komoly problémát jelent, amely aláássa a rendőrség legitimitását és hatékonyságát, jelentős szakadékot okozva ezzel a rendőrség és az állampolgárok közötti viszonyban. A jövőbeli reformoknak aktívabban kell törekedniük ennek a szakadéknak az áthidalására.
- A közép-ázsiai térségben előfordulhat, hogy a folyamatos gazdasági instabilitás, a társadalmi problémák (beleértve a rendőrséggel szembeni magas szintű bizalmatlanságot) és a gyenge állam olyan környezetet teremthetnek, ahol a bűnözés válik uralkodóvá, és kontrolálhatatlan, ún. „kudarcot vallott állam” jöhet létre, amely regionális és globális biztonsági kockázatokat jelenthet.
- A balti államok kivételével a bűnüldöző szervek szinte valamennyi utódállamban továbbra is politikai befolyással szembesülnek, ami akadályozhatja a pártatlanságot, és a törvények elfogult, részlelhajló végrehajtásához vezethet.
- A posztszovjet államok rendkívül autoriter és mindent átható szervezett bűnözői csoportok kihívásával néznek szembe, amelyek beszivárogtak a gazdasági és politikai struktúrákba, sőt néhol „privatizálták” az állami kényszert is.
- Az új és potenciális fenyegetésekhez való alkalmazkodásnak prioritást kell élveznie valamennyi utódállamban.
- Az új és potenciális fenyegetésekhez tartoznak az új típusú nemzetközi szervezett bűnözés, a várhatóan élénkülő illegális ember- és munkaerő-kereskedelem, a kiberbűnözés, a bonyolult gazdasági és pénzügyi bűncselekmények megjelenése, a hibrid hadviselés, a dezinformáció és a digitális kor kihívásai, az orosz–ukrán háború kapcsán valószínűsíthető olyan feladatok, mint a fegyvercsempészet, a terrorizmus elleni harc és a háborús bűnösök felkutatása.

- Meg kell jegyezni, hogy a dél-kaukázusi és közép-ázsiai utódállamokban a hagyományos értékek befolyása és a tradíciók akadályozhatják az olyan érzékeny kérdésekben való előrelépést, mint a családon belüli erőszakkal kapcsolatos jogszabályok kidolgozása és elfogadása, akadályt gördítve a jogi és politikai modernizáció elé.^{12,13}

Összefoglalás

A szovjet utódállamok rendőrségi reformjainak részleteit az alábbi összefoglaló táblázat tartalmazza.

A Szovjetunió utódállamai térségek szerint	Az utódállamok rendőrségi reformjának főbb jellemzői, elért eredmények, meglévő hiányosságok, a reformok végrehajtását akadályozó tényezők, jövőbeli kihívások, egyéb megjegyzések
Balti államok	
 Észtország	Észtország rendőrségi reformja a függetlenség 1991-es visszaszerzése után kezdődött. Céljai voltak: egy új nemzeti rendőrségi szolgálat létrehozása, a büntető- és bűnüldözési jogszabályok átalakítása. A reform magas közbizalomhoz, alacsony bűnözési rátához és erős közösségi szerepvállaláshoz vezetett (pl. a Közösségi Őrség – Neighbourhood Watch

¹² Beck, Adrian & Chistyakova, Yulia: Closing the Gap between the Police and the Public in Post-Soviet Ukraine: A Bridge Too Far?

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/27246189_Closing_the_Gap_between_the_Police_and_the_Public_in_Post-Soviet_Ukraine_A_Bridge_Too_Far
Letöltés ideje: 2025.11.13.

¹³ Beck, Adrian & Robertson, Annette: The challenges to developing democratic policing in post-Soviet societies: the Russian experience. Police Practice and Research. 2009.10.29.

Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15614260802586285>
Letöltés ideje: 2025.11.13.

	<p>mozgalom). A legfontosabb fejlemények voltak: a központi rendőrségi intézmény és a prefektúrák át-szervezése 1990-ben, a büntetőjog korszerűsítése, a 2011-es bűnüldözési törvény és a 2012-es korrupcióellenes törvény elfogadása.</p>
 <p>Lettország</p>	<p>A lett rendőrségi reform a szervezett bűnözés elleni küzdelem képességeinek megerősítésére összpontosít képzés, modern felszerelés és jogszabályi változtatások révén, valamint a kriminalisztika általános infrastruktúrájának javítására. A legújabb kezdeményezések magukban foglalják a belügyi szektor át-szervezését, a kriminalisztikai laboratóriumok fejlesztését és a rendőrségi szakmai tevékenység korszerűsítését is, gyakran uniós források támogatásával.</p>
 <p>Litvánia</p>	<p>A litván rendőrségi reform elsősorban a bűnügyi hírszerzés modernizálását foglalja magában, célja a proaktív bűnmegelőzésre való összpontosítás a reaktív intézkedések helyett. A reform a rendőrséget egy olyan rendszer felé tereli, amely előre látja és megelőzi a bűncselekményeket, mielőtt azok megtörténnének. A modernizáció kulcsfontosságú aspektusai közé tartozik: az operatív intézkedési modellről a modern bűnügyi hírszerzési rendszerekre és módszerekre való áttérés, az informátorokkal való együttműködés egyértelmű szabályainak kidolgozása, a műveletek jogszerűsége, az elszámoltathatóság biztosítása, az emberi jogok védelme és a modern elemző képességek és módszerek elsajátítása.</p>

Kelet-Európa	
 Belarusz	<p>A 2020-as erőszakos tömegmegmozdulásokat követően a belorusz hatóságok számos jogalkotási reformot fogadtak el, új büntető- és közigazgatási szabálysértési szabályokat vezettek be, kiterjesztették a halálbüntetést, korlátozták a gyülekezési és egyesülési szabadságot, és a kiterjesztett megfigyelés révén széles körben befolyásolták a véleménynyilvánítás szabadságát. A biztonsági erők (Állambiztonsági Bizottság – The State Security Committee of the Republic of Belarus KGB), a különleges rendeltetésű rendőri erők és a belügyminisztériumi csapatok feladatkörét bővítették. A rendvédelmi szervek demokratizálási folyamata leállt.</p>
 Moldávia	<p>Moldovában a rendőrség reformja a kormány egyik fő célkitűzése, amely alapvetően a rendőrségi munka hatékonyságának növelésére és a lakosság rendőrségbe vetett bizalmának erősítésére irányul. A 2016–2020-as ún. rendőrségfejlesztési stratégia célja olyan rendőrség létrehozása, amely a polgárok érdekeit és igényeit szolgálja, és megfelel az európai normáknak.</p>
 Oroszország	<p>Az orosz rendőrségi reform célja többek között az orosz rendőrség hatékonyságának javítása, a belső korrupció csökkentése és a bűnüldözés közmegítélésének javítása volt. 2011. február 7-én módosításokat hajtottak végre a rendőrségről, a büntető törvénykönyvről és a büntetőeljárásról szóló törvényekben. Ezek a módosítások 20%-os létszámcsökkentést, az orosz rendvédelmi szervek átnevezését</p>

	<p>milíciáról políciára, jelentős béremelést, a finanszírozás központosítását és számos egyéb változást írtak elő.</p>
 Ukrajna	<p>Az ukrán rendőrség átszervezését és átfogó reformját a majdani eseményeket követően 2015-ben indították. Az átszervezés keretében a járőrözésért felelős rendőrségi szolgálatot teljesen átalakították, a majdani események során kompromittálódott speciális rendőri alakulatokat pedig feloszlatták. Maga a reform magában foglalja a rendőrség elszámoltathatóságának és demokratikus felügyeletének erősítését, a bűnmegelőzés és bűnüldözés modernizálását, hatékonyabbá és átláthatóbbá tételét. A reform alapvető jellemzője az emberközpontú biztonsági megközelítés alkalmazása, amely származástól és nemzetiségi hovatartozástól függetlenül valamennyi állampolgár biztonsági igényeit kielégíti. A reform főbb területei:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Az ukrán bűnüldözési gyakorlat hatékonyságának és demokratikus jellegének erősítése a jogállamiság és az Európai Unió szakmai követelményeinek szem előtt tartásával. — Korszerű bűnügyi hírszerző rendszer kialakítása az EU Ukrajnai Tanácsadó Misszió (European Union Advisory Mission – EUAM) támogatásával. <p>- Közösségi rendészet.</p>
Dél-Kaukázus	
 Azerbajdzsán	<p>Azerbajdzsánban a rendőrségi reform az „Azerbajdzsán Köztársaság rendőrségéről szóló törvény” 2002. december 13-i elfogadásával kezdődött. Ezt követően a Belügyminisztérium fogékonyabbá vált</p>

	<p>az Európa Tanács és az EBESZ javaslataira, az euro-atlanti rendőri gyakorlatok alkalmazására. Ennek ellenére a szovjet időszakbeli büntető igazságszolgáltatási és rendészeti örökség felszámolása még napjainkban is zajlik, az ország folyamatosan korrupciós kihívásokkal néz szembe, a demokratikus rendőrségeknél általánosan tapasztalható függetlenség és magas szintű szakértelem hiányzik. Ennek tudható be, hogy az azerbajdzsáni rendőrségi reform magában foglalja a rendőrség modernizálását, a rendőri szakmai munka hatékonyságának javítására és az európai normákhoz való igazodásra irányuló erőfeszítéseket nemzetközi szervezetek és külföldi partnerek bevonásával. Kiemelt célkitűzések a közösségi rendészet, az emberi jogok védelme, a korrupció elleni küzdelem és a készségek fejlesztése olyan területeken, mint az illegális munkaerőkereskedelem elleni küzdelem, valamint a közrenddel kapcsolatos kihívások kezelése.</p>
 Grúzia	<p>Georgiában a 2003-as rózsás forradalom után az egyenruhás rendőrséget gyakorlatilag feloszlatták, és nulláról újat építettek. Jelentős, esetenként radikális erőfeszítéseket tettek a korrupció elleni küzdelemben (a korrupcióban vélhetően érintett rendőrtisztek elbocsátása, a közlekedési rendőrség feloszlata). A rendőri fizetéseket jelentősen megemelték, a szakmai képzést fejlesztették, professzionálisabb és szolgáltatás orientáltabb rendőri erőt hoztak létre. Ezek a változások egy szélesebb körű reform-</p>

	<p>terv részét képezték, amely magában foglalta a gazdasági reformokat és különböző területeken az állami ellenőrzés fokozását is.</p>
 Örményország	<p>Örményországban a reformok fokozatosabbak voltak, a közösségi rendészeti kezdeményezésekre és a rendőrség szakmai munkájának fejlesztésére összpontosultak. Erőfeszítéseket tettek a korrupció kezelésére és a közbizalom javítására is, de jelentős eredményt nem tudtak felmutatni. A rendőrképzés színvonalának javításában külföldi partnerek is segítettek. A reformok olyan kihívásokkal néztek szembe, mint a bármilyen változással szembeni ellenállás, a közvélemény rendőri erőszakról alkotott felfogása (miszerint ez normális rendőrségi eszköz), valamint a mélyen gyökerező korrupció kezelésének bonyolultsága. Jelentős, pozitív változásokat tükröz azonban „Az Európai Parlament 2023. március 15-i állásfoglalása az EU és Örményország közötti kapcsolatokról”, amely „tudomásul veszi az Örményország kormánya által az EU széles körű támogatásával végrehajtott ambiciózus rendőrségi reformokat, amelyek célja a biztonságosabb környezet megteremtése, valamint a lakosság és a rendőrség közötti bizalom növelése, továbbá különösen tudomásul veszi az új örmény járőrszolgálat létrehozását és a belügyminisztérium tervezett létrehozását”.</p>

Közép-Ázsia	
 Kazahsztán	<p>A kazah rendőrségi reform egy sokrétű folyamat, amely a rendőrség modernizálására összpontosít olyan problémák kezelése érdekében, mint a transznacionális bűnözés és a korrupció. A kulcsfontosságú kezdeményezések közé tartozik a közösségorientált rendfenntartási modellek bevezetése a rendőrség és a nyilvánosság közötti kapcsolatok javítása érdekében az Egyesült Nemzetek Szervezete Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (United Nations Office on Drugs and Crime- UNODC) támogatásával, a transznacionális szervezett bűnözés, az illegális kábítószer-kereskedelem, az emberkereskedelem és a kiberbűnözés megelőzésére és leküzdésére irányuló erőfeszítések fokozása (a Közép-ázsiai Regionális Információs és Koordinációs Központ létrehozása). A reform szükségességét igazolják a 2022-es kazah zavargások, amelyek rámutattak a rendőrség elszámoltathatóságának és a közvélemény aggályaira való reagáló képességének hiányára.</p>
 Kirgizisztán	<p>Kirgizisztán kormánya 2013-ban reformprogramot indított a rendőrség modernizálására, valamint a rendőrségi munka hatékonyságának javítására, többek között a nemzetközi képzési együttműködés kiterjesztése révén. A fő cél a milícia rendőrséggé, egy professzionálisabb rendőri szolgálattá alakítása volt. Eredmények: – Előrelépés történt az új Büntető Törvénykönyv és az új Büntetőeljárás Törvénykönyv 2019-es elfogadásával a rendőrségi örízet során alkalmazott kínzások megakadályozásában. – Eredményes partnerséget sikerült kialakítani a nem-</p>

	<p>zetközi szervezetekkel (UNODC, Interpol). Problémák: A nemzeti jogszabályokban hiányosságok mutatkoznak a rendőrök feladatellátását meghatározó szabályzatok vonatkozásában, különös tekintettel az erőszak alkalmazására.</p>
 <p>Tádzsikisztán</p>	<p>A 2013-ban indított tádzsik rendőrségi reform célja a bűnüldözés modernizálása, az átláthatóság növevése és a közbizalom építése volt. Eredmények: – Az állampolgárok forródróton és elektronikusan is bármikor kapcsolatba léphetnek a rendőrséggel. – Távoli területeken szolgáltató irodákká átalakított mini buszokon mozgó rendőri alegységek jogi konzultációt és segítséget nyújtanak. – Nemzetközi támogatással a tádzsik rendőrök rendszeres emberi jogi képzésben vesznek részt. – A családon belüli erőszak elleni rendőrségi fellépés javult, beleértve az esetek regisztrációját is. Hiányosságok: – A rendőrökhöz való hozzáférés bonyolultabb lett a többszintű őrzésvédelem bevezetése miatt, ami azt a benyomást kelti, hogy a rendőrség eltávolodik a társadalomtól. – A becsületesen dolgozni akaró rendőröket a merev ellenőrzési és alárendeltségi rendszer most is korlátozza. Az eredményességet még most is a megnyitott ügyek számával, nem a nyomozati munka minőségével mérik.</p>
 <p>Türkmenisztán</p>	<p>A 2016-ban bejelentett igazságügyi és rendőrségi reformot nem hajtották végre. Problémák: – Nincs rendőrséget felügyelő független civil szervezet, hiányzik a rendőrségi visszaéléseket kivizsgáló független testület. – Gyakori a túlzott erőszak alkalmazása és az önkényes letartóztatás. – A rendőrség</p>

	funkciói felülvizsgálatra szorulnak (a rendőrség csak a közrend fenntartásával és az útlevel-ellenőrzéssel foglalkozik, a bűnügyi hírszerzést a KGB, az előzetes nyomozásokat az ügyészség végzi.
 Üzbegisztán	2021-ben elfogadták a Közbiztonsági Koncepciót. A hangsúly a bűnüldözés modernizálásán, az új kihívásoknak való megfelelésen van, beleértve a digitális átalakulást is. Jelentős előrelépés, hogy az átláthatóság és az elszámoltathatóság javítása érdekében kamerákat telepítettek a bűnüldöző szerveknél. A külföldi donorok rendszeres képzéseket biztosítanak a rendfenntartási módszerek területén, azonban azok eddig alapvetően nem javították a rendőrség munkáját.

Hivatkozások:

- Halász Iván: A Szovjetunió felbomlása és a posztszovjet államépítés.
Forrás: <https://orszagut.com/kozelet/szovjetunio-felbomlása-es-a-posztszovjet-allamepítés-2115>
Letöltés dátuma: 2025.11.13.
- Aubin, Lukas: What Geopolitics for the Post-Soviet Space in 2025?
Forrás: <https://www.iris-france.org/en/what-geopolitics-for-the-post-soviet-space-in-2025/>
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Shelley, Louise: Post Soviet Organized Crime: A New Form of Authoritarianism.
Forrás: https://traccc.gmu.edu/wp-content/uploads/2022/03/Post-Soviet-Organized-Crime_A-New-Form-of-Authoritarianism-1996.pdf
Letöltés ideje: 2025.11.13.

- Marat, Erica: Policing Public Protest in Central Asia.
Forrás: https://www.researchgate.net/publication/270683164_Policing_Public_Protest_in_Central_Asia
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Populations At Risk: Belarus.
Forrás: <https://www.globalr2p.org/countries/belarus/>
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Council of Europe, Directorate of Programme Co-ordinator. Azerbaijan 2025.
Forrás: [https://www.coe.int/en/web/programmes/azerbaijan#%2278218723%22:\[1\]}](https://www.coe.int/en/web/programmes/azerbaijan#%2278218723%22:[1]})
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Marat, Erica: Policing Public Protest in Central Asia. Woodrow Wilson International Center for Scholars. 2014. április.
Forrás: https://www.researchgate.net/publication/270683164_Policing_Public_Protest_in_Central_Asia
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Beck, Adrian & Chistyakova, Yulia: Closing the Gap between the Police and the Public in Post-Soviet Ukraine: A Bridge Too Far? Research Gate. 2004. március.
Forrás: https://www.researchgate.net/publication/27246189_Closing_the_Gap_between_the_Police_and_the_Public_in_Post-Soviet_Ukraine_A_Bridge_Too_Far
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Beck, Adrian & Robertson, Annette: The challenges to developing democratic policing in post-Soviet societies: the Russian experience. Police Practice and Research. 2009.10.29.
Forrás: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15614260802586285>
Letöltés ideje: 2025.11.13.
- Ginter, Jaan (2000): Legislation and Legal Policy V/2000: Criminal Policy Choices and the Reform of the Estonian Criminal Law.
Forrás: https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=2000_V%20_79_criminal-policy-choices-and-

the-reform-of-the-estonian-criminal-law#:~:text=The%20reforma-
tion%20of%20Estonia's%20criminal%20po-
licy%20started,was%20not%20chan-
ged%20by%20the%201992%20reform.

Letöltés ideje: 2025.11.13.

— Estonian Police.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Estonian_Police

Letöltés ideje: 2025.11.13.

— Ukrainian Police Gain Lithuanian Expertise in Criminal Intelli-
gence Reform.

Forrás: <https://www.euam-ukraine.eu/news/ukrainian-police-gain-lithuanian-expertise-in-criminal-intelligence-reform/>

Letöltés ideje: 2025.11.13.